

О.Ю. Качур

СТРУКТУРНА ПЕРЕБУДОВА СИСТЕМИ НАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ЯК ОСНОВА НОВОЇ МОДЕЛІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОМЕНЕВОЇ ДІАГНОСТИКИ

ДУ «Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України»,
м. Київ, Україна

Мета – розробити концептуальні підходи до побудови нової моделі організації променевої діагностики в ході структурної перебудови системи надання медичної допомоги населенню.

Матеріали та методи: законодавча база проведення реформи; методи описового моделювання, структурно-логічного аналізу. Основу дослідження становив системний підхід.

Результати. Враховуючи значення променевих методів діагностики в забезпеченні якісної медичної допомоги, наведено сучасну систему організації променевої діагностики в закладах охорони здоров'я, які входять до складу госпітального округу. Запропонована система, структурну основу якої становлять заклади охорони здоров'я госпітального округу, визначає: потребу кожного закладу охорони здоров'я в методах променевої діагностики залежно від виду медичної допомоги, яка в ньому надається; структурний підрозділ, який створюється в кожному із зазначених закладів охорони здоров'я, режим його роботи, а також організацію інтерпретації результатів променевих методів обстеження в кожному типі закладів.

Висновки. Наведена система організації променевої діагностики на рівні госпітального округу побудована з урахуванням диференційованого підходу до забезпечення пацієнтів променевими методами діагностики залежно від рівня медичної допомоги і типу закладу охорони здоров'я.

Ключові слова: структурна перебудова, система охорони здоров'я, променева діагностика.

Вступ

Стратегією реформування системи охорони здоров'я [1] та на законодавчому рівні [5, 10], що підтверджено підзаконними актами [6–9], започатковано реформування системи охорони здоров'я України та відпрацювання запропонованих заходів реформи в пілотних регіонах.

Центральна роль у підвищенні ефективності функціонування системи охорони здоров'я належить структурній реорганізації системи відповідно до потреб населення в різних видах медичної допомоги.

На первинному рівні для структурної реорганізації та розвитку системи первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини необхідно провести чітке розмежування первинної та вторинної медичної допомоги; створити мережу закладів первинного рівня, переважно у вигляді амбулаторій загальної практики / сімейної медицини з формуванням центрів первинної медико-санітарної допомоги [2, 4].

На вторинному рівні, на основі даних доказового менеджменту та з урахуванням найкращого світового досвіду, для поліпшення якості медичної допомоги з одночасним підвищенням ефективності використання наявних ресурсів, усунення невиправданого дублювання медичних послуг слід провести диференціацію лікарень, виходячи з інтенсивності медичної допомоги, яка в них надається [3, 11].

Мета роботи – розробити концептуальні підходи до побудови нової системи організації променевої діагностики в ході структурної перебудови медичної допомоги населенню.

Матеріали та методи

У роботі використано законодавчу базу проведення реформи; методи описового моделювання, структурно-логічного аналізу. Основу дослідження становив системний підхід.

Результати дослідження та їх обговорення

Практичне втілення законодавчо зазначених перетворень може бути здійснено при проведенні адміністративно-територіальної реформи шляхом створення госпітальних округів (ГО), які об'єднують оптимізовані заклади охорони здоров'я на нових адміністративних територіях.

Структура госпітального округу включає: багато-профільну лікарню інтенсивного лікування (ЛІЛ) (першого та другого рівнів); лікарні відновлювального лікування – відповідно до потреби; хоспіс – один на округ; заклади медико-соціальної допомоги/ сестринського догляду; лікарні планового лікування хронічних.

Діагностичні дослідження для потреб первинної ланки та надання планової амбулаторної спеціалізованої допомоги забезпечуються в поліклінічних консуль-

Тип закладу охорони здоров'я	Вид медичної допомоги	Потреба в методах променевої діагностики	Рекомендований структурний підрозділ	Режим роботи	Забезпечення інтерпретації результатів
Центр ПМСД	Первинна медико-санітарна допомога	Флюорографія органів грудної клітки	Пересувний флюорограф. Централізований кабінет на рівні госпітального округу	За графіком у сільських населених пунктах і мікрорайонах міст	Шифровка флюорограф у централізованому кабінеті з отриманням результатів сімейним лікарем в електронному режимі
ЛІЛ першого рівня	Інтенсивна стаціонарна та консультативно-діагностична медична допомога при найбільш поширених хворобах	Рентгенологічна діагностика. МРТ, КТ, вазографія. Ультразвукова діагностика	Відділення променевої діагностики. Відділення ультразвукових методів дослідження (загальне). Відділення ультразвукових методів дослідження (перинатального центру)	Цілодобовий	Прийняття рішення про метод дослідження сумісно лікарями клінічного профілю та лікарями з променевих методів діагностики. Сумісне обговорення результатів дослідження
ЛІЛ другого рівня	Інтенсивна стаціонарна та консультативно-діагностична медична допомога при розширеному переліку хвороб і станів	Рентгенологічна діагностика. МРТ, КТ, ангіографія. Ультразвукова діагностика. Спеціальні методи променевої діагностики	Відділення променевої діагностики. Відділення ультразвукових методів дослідження (загальне). Відділення ультразвукових методів дослідження (перинатального центру)	Цілодобовий	Прийняття рішення про метод дослідження сумісно лікарів клінічного профілю та лікарів із променевих методів діагностики. Сумісне обговорення результатів дослідження
Лікарня планового лікування	Планова стаціонарна та амбулаторно-поліклінічна медична допомога при визначеному переліку хвороб та станів	Рентгенологічна діагностика. Ультразвукова діагностика	Кабінети рентгендіагностики та ультразвукових методів дослідження	У режимі роботи консультативної поліклініки	Представлення результатів лікарем із променевої діагностики, у складних випадках сумісне обговорення результатів
Лікарня відновлювального лікування	Пацієнти направляються на лікування повністю обстеженими. При необхідності скеровуються на консультацію на обстеження до консультативно-діагностичного центру ЛІЛ				
Заклад медико-соціальної допомоги	Пацієнти направляються на госпіталізацію обстеженими. При необхідності скеровуються на консультацію на обстеження до консультативної поліклініки лікарні планового лікування				
Хоспіс	Пацієнти направляються до закладу обстеженими. За необхідності лікар-спеціаліст викликається до хоспісу				

Рис. Функціонально-структурна система організації променевих методів діагностики закладів охорони здоров'я на рівні госпітального округу

тативних відділеннях лікарень планового лікування та консультативно-діагностичних центрах ЛЛЛ. У гострих випадках амбулаторна спеціалізована допомога також надається спеціалістами ЛЛЛ.

Лікарні інтенсивного лікування створюються для надання цілодобової медичної допомоги хворим, лікування хворих із гострими станами, що потребують високої інтенсивності лікування та догляду (наприклад, інфаркт міокарда, інсульт, гостра кровотеча тощо). Ресурсне забезпечення лікарень цього типу потребує інтенсивних технологій, спеціалізованого, високовартісного діагностичного та лікувального обладнання, наявності служби реанімації та інтенсивної терапії, служби екстреної діагностики.

Лікарні планового лікування функціонують для проведення повторних курсів протирецидивної терапії або долікування пацієнтів після інтенсивної терапії з використанням стандартних схем лікування.

Лікарні відновлювального лікування створюються для відновлення функцій, порушених унаслідок захворювання чи травми, з метою або попередження інвалідності, або реабілітації інвалідів, потребують спеціального обладнання (фізіотерапевтичного, тренажерів для лікувальної фізкультури).

Хоспіси – це заклади для надання паліативної допомоги та психологічної підтримки термінальним (безнадійно) хворим, потребують спеціального оснащення для надання допомоги і догляду, а також спеціально підготовленого, переважно сестринського персоналу та широкого залучення волонтерів.

Заклади медико-соціальної допомоги – це новий для України тип закладів для забезпечення догляду та надання соціальної й паліативної допомоги хронічним хворим, цей заклад потребує мінімального діагностичного й лікувального обладнання, обслуговування забезпечується переважно сестринським персоналом.

Головна роль надається багатопрофільним лікарням для надання інтенсивної допомоги, передусім екстреної медичної допомоги, оскільки саме від їх діяльності залежить життя та здоров'я пацієнтів. Саме ці

лікарні в розвинених країнах світу становлять близько 90% усіх стаціонарів.

Планується поступове, виважене об'єднання багатопрофільних і монопрофільних або спеціалізованих закладів.

Враховуючи значення променевих методів діагностики в забезпеченні якісної медичної допомоги, нами запропоновано сучасну систему організації променевої діагностики в закладах охорони здоров'я, які входять до складу ГО (рис.).

Ключовою ідеєю створення системи є забезпечення пацієнтів сучасними методами променевої діагностики відповідно до галузевих стандартів, які базуються на доказовій базі за рівнями та видами медичної допомоги.

Запропонована система, структурну основу якої становлять заклади охорони здоров'я ГО, визначає потребу кожного закладу охорони здоров'я в методах променевої діагностики залежно від виду медичної допомоги, яка в ньому надається; структурний підрозділ, який створюється в кожному із зазначених закладів охорони здоров'я, режим його роботи, а також організацію інтерпретації результатів променевих методів обстеження в кожному типі закладів.

Центральним елементом системи є відділення променевої діагностики та відділення ультразвукових методів дослідження ЛЛЛ, які проводять усі види променевої діагностики населенню ГО залежно від потреби.

Висновки

Запропонована функціонально-організаційна система організації променевої діагностики на рівні ГО має диференційований підхід до забезпечення пацієнтів променевими методами діагностики залежно від рівня медичної допомоги і типу закладу охорони здоров'я.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробкою алгоритму впровадження запропонованої системи в охорону здоров'я України.

Література

1. *Лехан В. М.* Стратегія розвитку охорони здоров'я : український вимір / В. М. Лехан, Г. О. Слабкий, М. В. Шевченко. — К., 2009. — 50 с.
2. *Матюха Л. Ф.* Стан модернізації первинної медичної допомоги в Україні / Л. Ф. Матюха, К. О. Надутий, Н. Ю. Кондратюк // Україна. Здоров'я нації. — 2013. — 2 (26). — С. 76–83.
3. *Охорона здоров'я України: стан, проблеми, перспективи : спеціалізоване видання / В. М. Князевич, В. В. Лазоришинець, І. В. Яковенко [та ін.].* — Київ–Тернопіль, 2009. — 440 с.
4. *Первинна медико-санітарна допомога/сімейна медицина: [монографія] / З. М. Митник, Г. О. Слабкий, Н. П. Крижина ; за ред. В. М. Князевича.* — К., 2010. — 404 с.
5. *Про внесення змін до Основ законодавства України про охорону здоров'я щодо удосконалення надання медичної допомоги : Закон України від 07.07.2011 р. № 3611-VI [Електронний документ].* — Режим доступу : [http : www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua). — Назва з екрана.
6. *Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку потреби населення у медичній допомозі : наказ МОЗ України від 15.07.2011 № 420 [Електронний документ].* — Режим доступу : [http : www.moz.gov.ua](http://www.moz.gov.ua). — Назва з екрана.
7. *Про затвердження нормативно-правових актів Міністерства охорони здоров'я України щодо реалізації Закону України «Про порядок проведення реформування системи охорони здоров'я у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та місті Києві» : наказ МОЗ України від 05.10.2011 р. № 646 [Електронний документ].* — Режим доступу : [http : www.moz.gov.ua](http://www.moz.gov.ua). — Назва з екрана.
8. *Про затвердження Порядку створення госпітальних округів у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та м. Києві : постанова КМУ від 24.10.2012 р. № 1113 [Електронний документ].* — Режим доступу : [http : www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua). — Назва з екрана.
9. *Про затвердження примірних положень про заклади охорони здоров'я : наказ МОЗ України від 30.12.2011 р. № 1008 [Електронний документ].* — Режим доступу : [http : www.moz.gov.ua](http://www.moz.gov.ua). — Назва з екрана.
10. *Про порядок проведення реформування системи охорони здоров'я в Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та місті Києві : Закон України від 07.07.2011 р. № 3612-VI [Електронний документ].* — Режим доступу : [http : www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua). — Назва з екрана.
11. *Шевченко М. В.* Результати оптимізації вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги у пілотних регіонах у 2012 р. / М. В. Шевченко, Ю. Б. Яценко // Східноєвроп. журн. громад. здоров'я : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої Всесвітньому Дню здоров'я 2013, м. Київ, 04–05.04.2013 р. — 2013. — № 1 (21). — С. 288–289.

Дата надходження рукопису до редакції: 22.05.2014 р.

Структурная перестройка системы оказания медицинской помощи как основа новой модели организации лучевой диагностики

А.Ю. Качур

ГУ «Украинский институт стратегических исследований МЗ Украины», г. Киев, Украина

Цель – разработать концептуальные подходы к построению новой модели организации лучевой диагностики в ходе структурной перестройки системы оказания медицинской помощи населению.

Материалы и методы: законодательная база проведения реформы; методы описательного моделирования, структурно-логического анализа. Основу исследования составил системный подход.

Результаты. Учитывая значение лучевых методов диагностики в обеспечении качественной медицинской помощи, приведена современная система организации лучевой диагностики в заведениях здравоохранения, которые входят в состав госпитального округа. Предложенная система, структурную основу которой представляют учреждения здравоохранения госпитального округа, определяет: потребность каждого заведения здравоохранения в методах лучевой диагностики в зависимости от вида медицинской помощи, которая в нем оказывается; структурное подразделение, которое создается в каждом из отмеченных заведений здравоохранения, режим его работы, а также организацию интерпретации результатов лучевых методов обследования в каждом типе заведений.

Выводы. Приведенная система организации лучевой диагностики на уровне госпитального округа построена с учетом дифференцированного подхода к обеспечению пациентов лучевыми методами диагностики, в зависимости от уровня медицинской помощи и типа учреждения здравоохранения.

Ключевые слова: структурная перестройка, система здравоохранения, лучевая диагностика.

Structural reorganization of health care system as a basis of new model of beam diagnostics organization

O.Yu. Kachur

SI «Ukrainian Institute of Strategic Researches Ministry of Health of Ukraine», Kyiv, Ukraine

Purpose – to develop conceptual approaches to construction of new model of beam diagnostics organization in the structural reorganization of medical care system.

Materials and methods: legislative base of carrying out of reform; methods of descriptive modeling, structural and logical analysis have been applied. The basis of the study was systematic approach.

Results. Taking into account value of beam diagnostics methods in maintenance of qualitative medical aid, given modern system of beam diagnostics organization in the health care facilities included in hospital district. The proposed system, the structural basis of which are health care facilities of hospital district determines: need of each health care institution for methods of beam diagnostics depending on the type of medical care that it is given; structural unit, which is created in each of these health care facilities and mode of its operation and organization of interpretation of results of beam methods of inspection in each type of institutions.

Conclusions. The resulted system of the organization of beam diagnostics at the level of hospital district is constructed on the basis of differentiated approach to providing patients with beam diagnostic methods depending on the level of medical care and type of health care facility.

Key words: structural reorganization, health care system, beam diagnostics.

Відомості про автора

Качур Олександр Юрійович – к.мед.н., н.с. ДУ «Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України»; пров. Волго-Донський, 3, м. Київ, 02099, Україна; служб. тел. +38 (044) 576-41-19; e-mail: uisr_moz@ukr.net.